

Vergaderjaar 2020–2021

35 603

Wijziging van de Tijdelijke wet Groningen in verband met de versterking van gebouwen in de provincie Groningen

Nr. 5

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 oktober 2020

Het kabinet heeft in 2018 besloten om de gaswinning af te bouwen en om de afhandeling van schade en de versterking volledig in publieke handen te nemen. De mogelijkheid voor publieke afhandeling van het schadeherstel is geregeld in de Tijdelijke wet Groningen (TwG). Uw Kamer heeft voorafgaand aan deze brief, die ik mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) stuur, het voorstel van wet tot «wijziging van de Tijdelijke wet Groningen in verband met de versterking van gebouwen in de provincie Groningen» (hierna: wetsvoorstel Versterken) (Kamerstuk 35 603) ontvangen.¹ Met dit wetsvoorstel wordt ook de versterkingsoperatie definitief in publieke handen genomen. Het wetsvoorstel beschrijft het proces op hoofdlijnen en verankert de rollen en verantwoordelijkheden. In deze brief licht ik de elementen uit het wetsvoorstel op hoofdlijnen toe. Daarnaast informeer ik u graag over de uitvoering die ik heb gegeven aan verschillende moties en toezeggingen die zien op dit thema.

Wetsvoorstel Versterken

Het wetsvoorstel bevat de hoofdlijnen van de versterkingsprocedure, de rollen die de betrokken partijen uitvoeren en de stappen die de eigenaar van het gebouw doorloopt in het versterkingstraject. Met dit wetsvoorstel komen eigenaren en bewoners meer centraal te staan in de versterkingsoperatie. Zij behouden controle over wat er wel of niet met hun gebouw gebeurt. Ook biedt het wetsvoorstel laagdrempelige rechtsbescherming aan eigenaren en belanghebbenden.

Het wetsvoorstel Versterken beschrijft een navolgbaar en transparant versterkingsproces waarbij is ingezet op stroomlijning en versnelling om

¹ Hiermee geef ik invulling aan de toezegging gedaan tijdens het AO Mijnbouw/Groningen d.d. 24 juni 2020 (Kamerstuk 33 529, nr. 796) om het wetsvoorstel zo snel mogelijk na het zomerreces aan uw Kamer aan te bieden.

veilige gebouwen in Groningen te bereiken. Het voorgestelde besluitvormingsproces is, mede naar aanleiding van het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State, vereenvoudigd ten opzichte van de versie van het wetsvoorstel die in consultatie is gegaan. Het proces bestaat nu uit één integraal versterkingsbesluit, dat in overleg met de eigenaar wordt genomen. Tevens is ingezet op samenhang – waar mogelijk en nodig – met schadeherstel zodat de eigenaar, die zowel met schade als versterken te maken heeft, voor een gecombineerde aanpak kan kiezen. Het wetsvoorstel geeft eigenaren de keuze om de uitvoering van de versterkingsmaatregelen in eigen beheer te nemen. In alle gevallen biedt de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) begeleiding en uitleg tijdens het traject. Het wetsvoorstel biedt daarnaast bestuursrechtelijke rechtsbescherming aan de eigenaren.

Gedurende de zomerperiode hebben de Minister van BZK en ik met de bestuurders van de regio Groningen gesproken over het wetsvoorstel, en dan met name over de versterkingsprocedure en de geschikte rolverdeling tussen de partijen met het oog op de stroomlijning van het versterkingsproces. Ook de maatschappelijke organisaties zijn geraadpleegd. Deze gesprekken hebben geleid tot nieuwe inzichten met betrekking tot de inrichting van een efficiënt versterkingstraject, hetgeen hieronder nader wordt toegelicht.

Routekaart voor de eigenaar

Voor bewoners moet te allen tijde duidelijk zijn waar zij staan in de versterkingsoperatie; daartoe worden zij tijdens de versterkingsoperatie begeleid door een bewonersbegeleider van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Uw Kamer heeft ons ook opgeroepen om het proces voor de bewoner zo inzichtelijk mogelijk te maken. Ik heb u, samen met de Minister van BZK, hierop toegezegd duidelijk te maken hoe de *klantreis* eruit ziet voor bewoners van Groningen die te maken krijgen met versterking van hun gebouw. Ook heb ik u toegezegd dit voorafgaand aan de behandeling van het wetsvoorstel Versterken te doen toekomen. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel is een «*routekaart*» opgenomen (zie hoofdstuk 8 in de toelichting).² Deze routekaart beschrijft concreet de stappen in het versterkingsproces en geeft bij elke stap aan wat daarbij van welke partij wordt gevraagd of verwacht. Deze routekaart wordt ook digitaal beschikbaar gesteld op de website van de NCG en wordt door de bewonersbegeleider besproken met de bewoners tijdens de gesprekken over de versterking. Hiermee wordt, conform de motie Van der Lee, in één, ook digitaal toegankelijk, overzicht opgenomen hoe de directe zeggenschap dan wel medezeggenschap van burgers en hun maatschappelijke organisaties geborgd worden. Met bovengenoemde routekaart wordt duidelijk welke zeggenschap eigenaren hebben ten aanzien van de versterking van hun gebouw, en wat bij de verschillende stappen van de eigenaar wordt gevraagd en/of wat deze kan verwachten.³

Eigen regie

In het wetsvoorstel is een grondslag opgenomen waarmee geregeld wordt dat eigenaren wier gebouw niet is opgenomen in het versterkingsprogramma van de NCG en die zich niet veilig voelen, om een opname van hun gebouw kunnen verzoeken. Het is daarnaast mogelijk dat eigenaren de versterkingsmaatregelen in eigen beheer uitvoeren. Hiertoe

² Hiermee geef ik invulling aan de genoemde toezegging gedaan tijdens de behandeling van de Tijdelijke wet Groningen (Kamerstuk 35 250) d.d. 14 januari 2020 (Handelingen II 2019/20, nr. 40, item 8).

³ Hiermee gezamenlijk geef ik uitvoering aan de motie Van der Lee (Kamerstuk 33 529, nr. 541).

kan de eigenaar wiens gebouw versterkt moet worden, aanspraak maken op vergoeding van de versterkingsmaatregelen die hij of zij in eigen beheer laat uitvoeren. Een eigenaar is echter niet verplicht tot het uitvoeren in eigen beheer. De eigenaar heeft ook de mogelijkheid om aanspraak te maken op uitvoering van de versterkingsmaatregelen «in natura». Hierbij laat de NCG de met de bewoner besproken versterkingsmaatregelen door een aannemer uitvoeren. Daarmee heeft een eigenaar de keuze om eigen regie te voeren over de versterking, of dit door de uitvoeringsorganisatie uit handen te laten nemen. Met deze elementen zijn onderdelen uit het programma «Eigen Initiatief» opgenomen in het wetsvoorstel.⁴

Overige punten in relatie tot het wetsvoorstel

Samenwerking Nationaal Coördinator Groningen (NCG) en Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG)

De NCG en de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG; voorloper van het huidige IMG) hebben in september 2019 een samenwerkingsconvenant getekend. Het convenant beschrijft op welke manieren door deze partijen kan worden samengewerkt in situaties waarbij sprake is van samenloop van schade en versterken. Zo staat onder meer beschreven dat bij gebouwen waarbij zich deze samenloop voordoet, de NCG en het IMG gezamenlijk bekijken hoe één maatwerkoplossing kan worden geboden. Op deze manier kan worden geregeld dat schade en versterken waar nodig en wenselijk in samenhang wordt opgepakt en dat de bewoner één aanspreekpunt heeft.⁵ Omdat het Nationaal Programma Groningen een andere insteek heeft en een ander doel dient, wordt dit programma niet bij deze samenhang betrokken.⁶

Hierbij merken wij op dat, zoals ik uw Kamer op 26 mei jl. (Kamerstuk 33 529, nr. 767) heb geïnformeerd, uit een eerste onderzoek blijkt dat er slechts beperkt sprake is van adressen waar een openstaande schade melding is en die tevens zijn opgenomen in het versterkingsprogramma. Op die adressen in Groningen waar er sprake is van zowel schadeafhandeling als de versterking van een woning, kan een gecombineerde aanpak plaatsvinden, daar waar dat noodzakelijk is en gewenst door de eigenaar. Dit betreft met name complexe dossiers. Er kunnen ook gevallen zijn waarbij de eigenaar niet voor deze samenhang kiest, bijvoorbeeld omdat hij de desbetreffende schadevergoeding op korte termijn wil ontvangen en niet wil wachten op de uitgewerkte versterkingsmaatregelen. Het convenant bevat tevens de afspraak om op dossierniveau gegevens uit te wisselen die nodig zijn om een integrale keuze van de eigenaar mogelijk te maken en om de taken van beide instanties op elkaar af te stemmen.

Om de positie van bewoners voldoende te kunnen waarborgen, biedt het wetsvoorstel de mogelijkheid om regels voor samenwerking in de toekomst wettelijk te verankeren. Daarbij geldt dat de samenwerking er niet toe mag leiden dat de procedure als geheel voor de bewoner langer duurt. Het IMG en de NCG werken aan de opzet van een gezamenlijke externe evaluatie van het convenant. Uw Kamer wordt geïnformeerd over de uitkomsten hiervan.

⁴ Hiermee geef ik uitvoering aan de motie Dik-Faber c.s. (Kamerstuk 33 529, nr. 604).

⁵ Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie Van der Lee (Kamerstuk 33 529, nr. 653).

⁶ Hiermee wordt de toezegging van 22/11/2018 nagekomen, gedaan aan de leden Nijboer (PvdA), Van der Lee (GL) en Beckerman (SP) tijdens het AO toekomst Groningen. (Kamerstuk 33 529, nr. 500)

De afhandeling van schademeldingen en de versterking van gebouwen als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld was, zoals vastgelegd in de Mijnbouwwet, een (private) verantwoordelijkheid van de exploitant NAM. In 2013 is de Onafhankelijk Raadsman ingesteld (Kamerstuk 33 529, nr. 21) om bewoners in het aardbevingsgebied bij te staan en te bemiddelen bij klachten over de wijze van schadeafhandeling en versterking door de NAM. Hij vervult hierbij tevens een signalerende rol voor knelpunten. Daarnaast heeft de Onafhankelijk Raadsman de bevoegdheid om zaken aan te dragen bij de Commissie Bijzondere Situaties en is hij adviserend lid van deze commissie.

De rol en de invulling daarvan door Onafhankelijk Raadsman Leendert Klaassen wordt zeer gewaardeerd. Met de TwG heeft de overheid de schadeafhandeling overgenomen, en met het wetsvoorstel Versterken wil zij dat ook voor de versterkingsoperatie doen. De Nationale ombudsman is de onafhankelijke partij als het gaat om klachten over het handelen van de overheid. De taak van de Raadsman op het publieke vlak zal langzaam en in onderling overleg worden overgedragen aan de Ombudsman. Hierbij wordt nadrukkelijk gezien dat de Groningers voldoende ingangen blijven behouden om hun signalen over de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie te kunnen afgeven. Ik heb de Onafhankelijk Raadsman en de Nationale ombudsman gevraagd om samen te kijken hoe de ondersteuning door de Onafhankelijk Raadsman aan Groningers het beste kan, in aanloop naar en na de inwerkingtreding van de TwG. Zij zijn hierover in overleg. Ik spreek hier binnenkort over met de Ombudsman en de Raadsman. De Raadsman en de Ombudsman maken daarna hun plan van aanpak af, waarna ik de hoofdlijnen hiervan met uw Kamer zal delen.⁷

Motie Mulder c.s. over nieuwe bouwnormen voor het versterken van gebouwen in Groningen

Met de motie van het lid Mulder c.s.⁸ is de regering verzocht om in overleg met de bouwsector te bekijken hoe rekening gehouden kan worden met de voorbereidingen die de bouwsector moet treffen voor de invoering van nieuwe bouwnormen. Tevens is verzocht te bekijken of uitzonderingen of ruimte gecreëerd kunnen worden bij het instellen van nieuwe normen voor het versterken van gebouwen. Het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) brengt de wijzigingen van de Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR) onder de aandacht van de mensen die er in de praktijk mee werken. Hiertoe vinden een commentaaronde en toelichtende workshops plaats, waaraan ook aannemers deel kunnen nemen. Daarnaast heeft de NCG regulier contact met ingenieursbureaus over op welke wijze moet worden omgegaan met de huidige en toekomstige beoordelingsmethoden. Wanneer een opdracht voor uitvoering van een beoordeling aan een ingenieursbureau wordt gegeven, heeft de NCG contact met hen over de normen die op dat moment van toepassing zijn. Standaard wordt in de contracten opgenomen dat opnames of beoordelingen altijd tegen de dan geldende normen worden uitgevoerd.⁹

⁷ Hiermee geef ik invulling aan de motie van het lid Beckerman c.s. (Kamerstuk 35 250, nr. 38) en de toezeggingen gedaan tijdens de behandeling van de Tijdelijke wet Groningen d.d. 14 januari 2020 en de het AO Mijnbouw/Groningen d.d. 6 februari 2020 (Kamerstuk 33 529, nr. 741) om uw Kamer over de toekomst van de OR te informeren.

⁸ Kamerstuk 33 529, nr. 687.

⁹ Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie van het lid Mulder c.s. (Kamerstuk 33 529, nr. 687).

Motie Sienot c.s. over het overwegen van een aantal versnellingsmaatregelen

Met de motie Sienot c.s. is de regering onder andere verzocht om een aantal versnellingsmaatregelen te overwegen en de Kamer te informeren over het mogelijk opnemen van deze maatregelen in de versterkingsaanpak. De in de motie genoemde versnellingsopties zijn waar mogelijk verwerkt in de versterkingsaanpak.¹⁰

Op 2 september jl. heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met Bouwend Nederland een bouwakkoord gesloten.¹¹ Met dit akkoord wordt de markt optimaal betrokken en wordt mogelijk gemaakt dat een eigenaar zelf de regie neemt bij de uitvoering van het versterkingsbesluit, door zelf een aannemer te kiezen en op te treden als diens opdrachtgever. Op een dergelijke particuliere opdracht zijn de aanbestedingsregels niet van toepassing.

De doorzettingsmacht waar het Kamerlid Sienot om verzoekt bij de versterkingsopgave wordt in het wetsvoorstel Versterken belegd bij de NCG. De NCG neemt het versterkingsbesluit en neemt tevens de uitvoering daarvan ter hand. Het wetsvoorstel voorziet daarnaast in de mogelijkheid om een versterkingsbesluit te nemen wanneer de belangen van derden worden geschaad. Daarnaast is de bevoegdheid voor de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opgenomen om een plicht aan de eigenaar op te leggen om de uitvoering van bepaalde versterkingsmaatregelen te gedogen, wanneer dit noodzakelijk is met het oog op belangen van derden.

Wat het verzoek om kennis te delen betreft, kan worden gemeld dat in het kader van de bouwimpuls en de praktijkvariant de opgedane ervaringen tussen bouwers zijn uitgewisseld. De uniformiteit in de versterkingsaanpak waar in de motie om wordt verzocht, wordt door toepassing van de typologieaanpak in grote mate gerealiseerd. Hiermee kan veel snelheid worden gemaakt. Wel blijft maatwerk bij de inpassing van maatregelen in een huis noodzakelijk.

Daarnaast wordt, zoals in de motie wordt verzocht, gewerkt aan het vroegtijdig betrekken van de bewoners in het bouwproces. Zo staat in de eerder genoemde routekaart beschreven op welke manier bewoners vroeg in het proces worden geïnformeerd en uitgenodigd voor overleg over hun versterkingsproces. De praktijkaanpak en de bouwimpuls zijn hier voorbeelden van. Bij deze projecten betreft de aannemer de bewoners in een zo vroeg mogelijk stadium. Bij de praktijkaanpak is dit nog voordat de beoordeling heeft plaatsgevonden.

Advisering ten aanzien van de versterkingsoperatie

Het Adviescollege Veiligheid Groningen (hierna: ACVG) brengt op basis van zijn instellingsbesluit vooraf advies uit over de veiligheidskaders. Daarnaast kan het ACVG de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en mij ook ongevraagd adviseren over het vaststellen van beoordelingsmethoden. Het ACVG kan er tevens voor kiezen om parallel aan het ontwikkelen van nieuwe methoden advies uit te brengen. Een voorbeeld hiervan is de praktijkaanpak waarbij het ACVG de

¹⁰ Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie van het lid Sienot c.s. (Kamerstuk 33 529, nr. 711).

¹¹ Kamerstuk 33 529, nr. 800.

beoordelingsmethode gedurende de eerste fase van de aanpak valideert. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de motie van het lid Van der Lee¹².

Evaluatie van de Tijdelijke wet Groningen

De TwG regelt dat schademeldingen op een adequate en onafhankelijke manier worden afgehandeld. Het doel van dit wetsvoorstel is daar een werkwijze voor de versterkingsoperatie aan toe te voegen die leidt tot veilige gebouwen in Groningen. Om deze werkwijzen te monitoren kent de TwG een bepaling die mij verplicht om binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze wet, en vervolgens elke drie jaar, verslag uit te brengen over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk, evenals over de noodzaak van het voortduren van de maatregelen waarin deze wet voorziet. Indien uit deze verslagen en de bespreking daarvan met uw Kamer blijkt, dat maatregelen waarin de wet voorziet, niet langer noodzakelijk zijn in het licht van de situatie in Groningen, is het moment aan de orde om te bepalen wanneer de wet kan aflopen.¹³

Met dit wetsvoorstel presenteert het kabinet een doelgerichte publieke aanpak van de versterking van gebouwen in de provincie Groningen, met een efficiënt besluitvormingsproces en mogelijkheden voor uitvoering in eigen beheer, waarmee de inwoners van Groningen met perspectief vooruit kunnen kijken naar veilige gebouwen. Conform de afspraak in het regeerakkoord zal onder de regie van de NCG met een programmatische aanpak de versterkingsopgave ter hand worden genomen, in samenwerking met de bewoners en in overleg met de regio.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

¹² Kamerstuk 33 529, nr. 731.

¹³ Hiermee geef ik invulling aan de motie van het lid Otterloo c.s. (Kamerstuk 35 250, nr. 33).